Contributed by David Dessers
zondag, 15 januari 2006 - Last Updated zaterdag, 09 juni 2007

Op een druilerige dag, net voor kerstmis, ontmoeten we Jef Sleeckx, die gedurende méér dan twintig jaar parlementslid was voor de sp.a, bij hem thuis in Mol. Net voor de zomer diende hij samen met George Debunne en Lode van Outrive een verzoekschrift in bij het Vlaams Parlement om een democratisch debat te eisen over het Europees Grondwettelijk Verdrag. "We zullen de goedkeuring van die grondwet allicht niet tegenhouden, maar we hebben wel behoorlijk wat roet in het eten gegooid", lacht Jef. Toen de strijd tegen het generatiepact losbarstte in september sprong hij onmiddellijk in de bres om de vakbondsacties te steunen. Hij voerde zelfs mee actie aan het congres van zijn partij, de sp.a, in Hasselt.

"Heel wat mandatarissen waren natuurlijk razend op mij". Zijn gebetenheid haalt hij uit zijn afkeer van extreem-rechts. Maar hij vreest dat de sp.a vandaag niet langer in staat is om extreem-rechts een klap te geven en kiezers terug te winnen van het Blok. "Hoe kan je nu met een werkloze discussiëren als je zelf drie jobs tegelijk doet? Ga maar eens met een dakloze praten als je zelf in een kasteel woont... De socialisten hebben schrik gekregen van hun natuurlijke achterban."

Jef Sleeckx: De strijd tegen het generatiepact vormde een sleutelmoment, zoals eerder de strijd tegen het globaal plan of de witte mars. Het zijn van die momenten waarop de bevolking plots de politiek in handen wil nemen, waarop er algemeen het gevoel bestaat dat het niet meer verder kan op dezelfde manier. Tijdens de vele contacten die ik heb gehad aan de piketten en in de betogingen, zeiden de mensen mij dat er vandaag nood is aan iets nieuws. Vele mensen kennen mij nog van het Groot Arbeiderscomité dat ik samen met de arbeiders oprichtte in 1971. Daarom zoeken ze me op en tijdens de acties zeiden ze me dat er nood is aan iets nieuws, gezien de klassieke partijen niet in staat zijn om nog iets terug te winnen van het Vlaams Belang. Ook in Wallonië gaat het FN in de richting van de tien procent. Noch de sp.a, noch de PS slagen er dus in om een antwoord te vinden op extreem-rechts. Aan de piketten vroegen de mensen me: "Jef, op wie moeten wij vandaag nog stemmen". De ontgoocheling over de houding van de sp.a en de PS is bijzonder groot. Tijdens de vele lezingen die ik geef, ondermeer voor syndicale delegees, zijn er mensen die me vertellen dat ze na 35 lidmaatschap hun lidkaart van de sp.a teruggestuurd hebben. Er was dus ontzettend veel strijdvaardigheid en tot mijn spijt stel ik vast dat de vakbondsleiding zelf die strijdvaardigheid voor een stuk heeft afgebouwd. Toch blijf ik iedereen oproepen om zich aan te sluiten bij de vakbonden, omdat ze, met alle gebreken die ze vertonen, de beste waarborg blijven voor de sociale zekerheid.

De vakbondsleiding zal allicht beweren dat verder staken zinloos was omdat er toch geen verdere oplossing kon bereikt worden. Volgens mij was er nochtans wel een oplossing: als de vakbonden hadden blijven doorgaan, dan had de regering desnoods maar moeten vallen. Uiteraard worden nogal wat sp.a'ers kwaad op mij als ik dat zeg. Ook toen ik samen met de delegees een oproep tegen het generatiepact verspreidde aan de deuren van het sp.a-congres in Hasselt, waren nogal wat mandatarissen van de sp.a razend. Nochtans zie ik hoe mensen zich teleurgesteld afwenden van de partij. Onlangs nog had ik een gesprek met een 35-tal delegees in Antwerpen, overwegend hoofddelegees uit de bedrijven. Ik sprak hen over de Europese grondwet en de link met het generatiepact. Welnu, ook bij die delegees leefde zeer sterk de idee dat er nood is aan iets nieuws. Binnenkort zal er opnieuw een vergadering komen met die delegees. Die mensen kijken dus echt in de richting van wat anders. Men wil een duidelijk alternatief, links van de sp.a, gericht op de arbeiders.

Denk jijzelf dat de tijd rijp is voor zo'n politiek alternatief?

Jef Sleeckx: Kijk, je groeit naar iets nieuws toe, je springt er niet naartoe. Dat is altijd mijn verwijt geweest aan klein-links, hoewel ik best vele vrienden heb bij klein-links hoor. De klein-linkse partijen staan te ver voor de massa's en zeggen allerhande dingen waar de mensen niet vatbaar voor zijn. Mijn bedoeling is het net om heel nauw aan te sluiten bij de mensen. Tijdens die debatten vragen mensen mij wel eens "Jef, stel eens een programma voor". Maar het is niet aan mij om een

programma voor te stellen. Indien er een programma uit de bus komt, dan moet het komen vanuit de groep, vanuit de discussies. Het is niet Jef Sleeckx maar ook niet klein-links die moeten zeggen wat er moet gebeuren. Neen, het zijn de delegees en de anderen die vanuit hun ervaringen en discussies de richting moeten aangeven. En ik voel aan dat het leeft. De jongste maanden ben ik bijna dagelijks overal te lande gaan spreken. En ook mensen van het ACV benaderen mij. Hier in de streek heb ik altijd geprobeerd de parlementair te zijn van gans de arbeidende bevolking en de vierde wereld. Zonder de steun van ACV-mensen had ik nooit zoveel stemmen kunnen halen. Mocht er dus een nieuwe beweging ontstaan is het van groot belang dat ook ACV'ers en mensen vanuit christelijke hoek eraan zouden kunnen meewerken.

Ik stel mensen de volgende eenvoudige vraag: "Wie wil er nog iets doen voor de ander zonder er zelf voordeel uit te halen?". Heel het politiek bedrijf vandaag is immers enkel nog gebaseerd op carrièrisme. Dat was ook al de aanpak toen we in de jaren 90 de "Beweging van mensen van goede wil" hebben opgericht. Ik zeg nooit dat we antikapitalistisch zijn of acties willen voeren tegen het kapitaal. Neen, wij doen acties die ingaan tegen het kapitalisme. We verkopen dus geen grote discours, we doen het gewoon. Met de "Beweging van mensen van goede wil" hebben we bijvoorbeeld een kankerfonds opgericht voor hulpbehoevende patiënten. Via dokters en sociale werkers komen we aan de weet welke patiënten moeite hebben om hun medische kosten te kunnen betalen. We brengen die mensen een bezoek en betalen hun rekeningen. Uiteraard moet je daarvoor acties ondernemen. Dus organiseren we bijvoorbeeld jaarlijks een grote brunch in Mol. Welnu, ontzettend veel mensen zijn bereid om daar vrijwillig het beste van zichzelf te geven, gezien ze weten dat het om echte solidariteit gaat, zonder dat wie dan ook er zelf voordeel uit haalt. Ikzelf haal er trouwens ook geen voordeel uit. Op 69 jaar heb je immers niet meer de grote ambities. Daarnaast hebben we ook een aantal projecten rond internationale solidariteit; met Nicaragua, Cuba en Kosovo. Kleine projecten die mensen bewust maken. Toen ik burgemeester kon worden van Mol, heb ik dat bijvoorbeeld geweigerd. Ik ben voor tewerkstelling, ik ga dus zelf geen twee jobs combineren. Alles wat ik zeg, probeer ik ook te doen. Het woord is zo ontkracht dat niemand nog het woord gelooft. Vandaar dat ik nooit zeg dat ik antikapitalist ben, maar ik probeer antikapitalistische acties te doen. Ik vind dat klein-links nodig is. Maar jullie zeggen te vaak dingen die geen aansluiting vinden bij de mensen.Loop je dan met concrete plannen rond om een nieuwe politieke beweging op te richten?

Jef Sleeckx: Mijn grote gebetenheid is extreem-rechts. Ik wil mij met de beperkte mogelijkheden waarover ik beschik volledig inzetten om mee extreem-rechts af te blokken. Dat is mijn motivatie. Dat is waarom ik zo vaak overal ga spreken om dan 's avonds laat met de laatste trein terug thuis te komen. En als blijkt dat wij door met een nieuwe politieke beweging te starten enkele procenten zouden kunnen inpikken van extreem-rechts, dan start ik ermee. Het uitgangspunt moet wel blijven dat het de groep is, de arbeiders zelf, die de koers bepalen.

Ik was aanwezig in Antwerpen, toen Johan Vande Lanotte het generatiepact kwam verdedigen. Nadat hij klaar was met zijn uitleg heb ik meteen mijn hand omhoog gestoken. Ik wilde wel iets zeggen, maar niet vanuit de zaal. Ik ben dan naar de micro gestapt en heb duidelijk gezegd dat de sp.a de mensen schrik aanjaagt. Ik baseer me daarbij volledig op de studie van de commissie vergrijzing. Die studie stelt het alsvolgt: op dit ogenblik is er 2,5 miljard euro in reserve. Vandaag stelt het probleem van de vergrijzing zich nog niet, maar tegen 2030 heb je negen miljard euro extra nodig voor de sociale zekerheid. Op dit ogenblik bedraagt ons BBP ongeveer 250 miljard euro. Als je uitgaat van een groei van 1,5 procent, krijgen we dus een groei van ongeveer 112 miljard euro erbij tegen 2030, ongeveer 45%. Nu is mijn vraag, kan je van die 112 miljard geen negen miljard afnemen voor de sociale zekerheid? Want de loonmassa bedroeg in 1980 60 procent van het BBP en is nu gezakt tot 52 procent. Komt daar nog eens bij dat de overheid toen zes procent bijpaste aan de sociale zekerheid en vandaag nog slechts twee procent. Je hebt dus alle mogelijkheden om het hoofd te bieden aan de vergrijzing.

Bovendien heb ik tijdens die avond in Antwerpen ook gesproken over het innen van de belastingen. Elke belastingscontroleur die men aanstelt brengt ongeveer 500.000 euro op voor de overheid. En

toch neemt men praktisch geen mensen aan. Bovendien zou een belasting op de vermogens van nauwelijks een procent miljarden in het laatje brengen. Tachtig procent van de vermogens zit in vastgoed. Kom dus niet af met het argument van de kapitaalsvlucht. Je kan je huis niet op je rug nemen en gaan lopen! Laten we de mensen dus geen schrik aanjagen. We kunnen de vergrijzing aan, er is alleen politieke moed voor nodig. Uiteraard was Johan Vande Lanotte daar niet tevreden mee. Maar ik heb hem gezegd dat hij niet begrijpt dat het brugpensioen een symbool geworden is voor mensen die het gevoel hebben meer en meer uitgeperst te worden door de economie. Mensen moeten steeds harder werken. Nu moeten ze ook nog langer werken. En de volgende stap is dat ze er minder mee zullen verdienen, want ook de ancienniteitsbarema's staan op de helling.

De sp.a-top zou dus beter wat meer luisteren naar de buik van de beweging. Maar het probleem is dat de socialisten niet meer aanwezig zijn in de probleemwijken. Wij zijn daar niet meer, sterker nog, we hebben zelfs schrik gekregen van ons natuurlijk publiek. Zo maken we het VB mee groot. Na mij nam een dokwerker het woord. Die gaf mij, in sappig Antwerps, gelijk. En tot Vande Lanotte zei hij: "Als gij niet weet wat een zwaar beroep is, Johan, kom dan maar eens een week bij ons werken, dan weet ge het meteen". Met andere woorden, het werd een vrij woelige avond en Johan is daar moeten afdruipen.

Hoe verklaar je dat de sp.a zo naar rechts is opgeschoven?

Jef Sleeckx: Op goede dag stelde Steve Stevaert in het partijbureau dat we in de toekomst niet veel meer te maken zouden hebben met 'miseribalisme'. Oei, dacht ik bij mezelf, anderhalf miljoen mensen die rond het levensminimum zitten, al die andere mensen die minder dan 50.000 frank per maand verdienen terwijl ze 20.000 frank moeten uitgeven aan wonen... dat is een pak volk hoor! Maar de sp.a-top stelt dus vast dat de partij al een groot deel van het werkvolk verloren is aan extreem-rechts. Daarom kiest ze ervoor om dan maar in diezelfde vijver in het centrum te gaan vissen, daar waar de partijen elkaar staan te verdringen. Dat is de reden van die verrechtsing: zij zijn een deel van hun achterban kwijt aan het VB en voelen dat ze die niet meer kunnen terugwinnen, omdat ze geen duidelijke stellingen meer innemen. Dat is ook de reden waarom men mij indertijd nog gesmeekt heeft om terug op te komen. Niet om mijn gezicht hoor, maar voor mijn stemmen... Ik heb geweigerd omdat het niet langer overeenstemde met mijn geweten. Naar het einde toe verloor ik quasi elke discussie in het partijbureau. Op den duur vraag je je af wat je daar dan nog doet. De macht in de partij komt steeds meer te liggen bij enkele mensen. Ik meen dat Johan Vande Lanotte nu het wekelijks partijbureau heeft vervangen door een tweewekelijkse vergadering. Met vijf, zes mensen bedisselen zij dus alles. Zij stellen dus ook de lijsten samen. Dat maakt dat parlementsleden schrik krijgen om hun mond nog open te doen. Indien zij zich nochtans zouden inspannen om een echte basis achter zich op te bouwen, dan zouden ze ook niet zomaar aan de kant kunnen gezet worden. Maar helaas stel ik vast dat heel wat parlementairen vandaag niet aan politiek doen vanuit een ideologische motivatie maar louter vanuit carrièrisme. De partij dient dus in de eerste plaats om een carrière op te bouwen. Een tijd geleden dacht ik er zelfs aan om een artikel te schrijven over de kasteelheren van de sp.a. Die wonen in grote huizen, in grote villa's en hebben dus geen enkele voeling meer met de gewone mensen. Bij recente verkiezingen vroeg Patrick Marevoet (sp.a en ACOD) me om mee campagne voor hem te voeren in Borgerhout. Ik wilde dat graag, zeker in Borgerhout. Die dag stonden we daar op een markt verkiezingsmateriaal te verspreiden. Doordat het begon te regenen besloten we te schuilen in een café. Daar begon onmiddellijk een man tegen mij te tieren: "Ha Sleeckx, gij met uw vreemdelingen, ik stem toch voor het Vlaams Blok". Ik zeg tegen die man: "Gij, gij moet zeker voor het Blok stemmen... Maar als ge volgend jaar geen dop meer krijgt van het Blok moet ge ook niet meer bij Sleeckx afkomen, want ik stamp u buiten". En ik kan ook hard roepen hoor. Die mannen waren natuurlijk verschoten en we zijn verder beginnen te discussiëren. Maar je kan natuurlijk pas discussiëren met zo'n mensen als je zelf maar één job uitoefent. Hoe zou je met werklozen kunnen praten als je zelf drie jobs tegelijk doet? Ga maar eens met een dakloze discussiëren als je zelf in een kasteel woont. Dat gaat dus niet. En die mannen in dat café zeiden me dat ze nog maar weinig politiekers zagen in de probleemwijken. Je natuurlijk sterk in je schoenen staan om daar naartoe te gaan. Een beetje later zagen we een sp.a-schepen voorbij komen met een team promomeisjes die hij ingehuurd had. Wat

een illustratie van het probleem. Men valt niet meer terug op de basis maar huurt wat mooie meisjes in om materiaal te verdelen. Er is een aliënatie tussen de basis en de top.

Ik denk dus dat er een alternatief moet komen, dat zich duidelijk oriënteert op de werkende mensen en de sukkelaars. En als dat nodig is zal ik daaraan meewerken, ik denk dat de tijd rijp is. Als we het nu niet opbouwen dan zal het VB blijven groeien.

Samen met George Debunne en Lode Van Outrive voerde je campagne voor een democratisch, maatschappelijk debat over de Europese grondwet. Hoe is dat afgelopen?

Jef Sleeckx: Samen met een heleboel vrijwilligers hebben we 15000 handtekingen opgehaald om dat verzoekschrift aan het Vlaams Parlement kracht bij te zetten. We zijn dus de boer opgetrokken. Ook Herman Michiel speelde daarbij een belangrijke rol. Het is eigenlijk Herman die me enorm heeft gevoed, gezien ik voordien niet zo veel wist over die grondwet. Aanvankelijk was ik zelfs tevreden dat er een grondwet was. Een bevolking van 450 miljoen heeft immers een grondwet nodig om efficiënt te kunnen besturen. Ik vroeg me van in het begin wel af waarom er niet gekozen werd voor een constituante, maar dat nam ik er nog bij. Tot ik hoorde wat er in Frankrijk en Nederland gebeurde, bij de referenda. Daarom heb ik op vraag van George Debunne dat verzoekschrift mee ondertekend. Tijdens de campagne rond dat verzoekschrift heb ik met honderden mensen gepraat. Opvallend was hoe weinig de mensen eigenlijk afweten van die grondwet. Vandaar dat wij in het verzoekschrift stelden dat er een maatschappelijk debat moet komen over die grondwet, met pro's en contra's. Als die pro's en contra's ook goed zouden aan bod komen op tv en in de kranten, dan zou de bevol-king zich veel beter een mening kunnen vormen. Gezien we 15.000 handtekeningen ophaalden, moesten we gehoord worden in het Vlaams Parlement. Ik ben dus het verzoekschrift gaan verdedigen tijdens een zitting van de commissie Buitenlandse Aangelegenheden. Ik kwam tot de onthutsende vaststelling dat zelfs de parlementsleden weinig geïnformeerd zijn over die zaak. Toen bleek dat ze eigenlijk weinig te vertellen hadden, heb ik hen, met de grondwet in de hand, enkele vragen gesteld. Hebben jullie dit boek gelezen? Vinden jullie dat een grondwet leesbaar moet zijn of niet? Vinden jullie dat een grondwet het spel mag vastleggen en dus niet enkel de spelregels? Vinden jullie het normaal dat een grondwet het neoliberalisme predikt, terwijl hij toch niet vooringenomen zou mogen zijn? Vinden jullie dat een grondwet niet herzien zou mogen worden, tenzij met dubbele unanimiteit? Vinden jullie het normaal dat de wetgevende en de uitvoerende macht in dezelfde handen zijn? Is het normaal dat het Europees Parlement geen eigen wetgevende initiatieven kan nemen? Nu goed, we gaan de goedkeuring van die grondwet niet kunnen tegenhouden, maar we hebben op zijn minst roet in het eten gegooid.